

Goede Vrijdag Icoon: De Vriendschap Stille Week 2021 Iconen: Vensters op God

Psalm 117

Loof de HEER, alle volken, prijs hem, alle naties:
zijn liefde voor ons is overstelpend, eeuwig duurt de trouw van de HEER. Halleluja!

Deze Egyptische of Koptische icoon (Egyptos – Koptisch) is herkenbaar aan de grote ogen, het gezicht is relatief groot ten opzichte van het lichaam, de proporties kloppen niet helemaal. Daardoor heeft deze icoon een wat primitieve uitstraling; tegelijk zijn de ogen veelzeggend: er straalt vertrouwen uit. Op deze icoon uit de 6de eeuw, zien we de abt van het klooster te Alexandrië, die Menas heet, met Christus als zijn reisgenoot. Christus draagt het boek, de Bijbel met de bevrijdende boodschap onder de arm en slaat bemoedigend de arm om de schouder van Menas. Menas draagt een kleine rol: door zijn leven heeft hij een klein stukje van die bevrijdende oproep uitgedragen en zet jou en mij aan om hetzelfde te doen. Het is de icoon die als bijnaam ook wel ‘de vriendschap’ wordt genoemd. De oorspronkelijke icoon hangt in het Louvre maar ook in Taizé. Het evangelie van Johannes volgen we vandaag om de ervaringen wat een vriend van Jezus te volgen, die genoemd wordt de “leerling die hij liefhad”

Lezers: Henny van Eerden, Jos van Loon, Ap te Winkel, Ada Endevelt.

Organist: Hans te Winkel

**Stilte
Gebed**

Muziek: Psalm 117

Inleiding <ikoon>

Johannes 18: 1-11

18¹Nadat Jezus dit alles gezegd had, ging hij met zijn leerlingen naar de overkant van de Kidronbeek. Daar liep hij een olijfgaard in, met zijn leerlingen. ²Judas, zijn verrader, kende deze plek ook, want Jezus was er vaak met zijn leerlingen samengekomen. ³Judas ging ernaartoe, samen met een cohort soldaten en dienaren van de hogepriesters en de farizeeën. Ze waren gewapend en droegen fakkels en lantaarns. ⁴Jezus wist precies wat er met hem zou gebeuren. Hij liep naar hen toe en vroeg: ‘Wie zoeken jullie?’ ⁵Ze antwoordden: ‘Jezus uit Nazaret.’ ‘Ik ben het,’ zei Jezus, terwijl Judas, zijn verrader, erbij stond. ⁶Toen hij zei: ‘Ik ben het,’ deinsden ze achteruit en vielen op de grond. ⁷Weer vroeg Jezus: ‘Wie zoeken jullie?’ en weer zeiden ze: ‘Jezus uit Nazaret.’ ⁸‘Ik heb jullie al gezegd: “Ik ben het,”’ zei Jezus. ‘Als jullie mij zoeken, laat deze mensen dan gaan.’ ⁹Zo gingen de woorden in vervulling die hij gesproken had: ‘Geen van hen die u mij gegeven hebt, heb ik verloren laten gaan.’ ¹⁰Daarop trok Simon Petrus het zwaard dat hij bij zich had, haalde uit naar de slaaf van de hogepriester en sloeg hem zijn rechteroor af; Malchus heette die slaaf. ¹¹Maar Jezus zei tegen Petrus: ‘Steek je zwaard in de schede. Zou ik de beker die de Vader mij gegeven heeft niet drinken?’

Orgelspel: Lied 587: 1

1. Licht voor de wereld, geeft U zich gevangen
in deze nacht van duistere belangen?
Ik zoek U Heer en vraag U: maak mijn oren
heel om te horen.

Lezing: Johannes 18: 12-24

¹²De soldaten met hun tribuun en de Joodse gerechtsdienaars grepen Jezus en boeiden hem. ¹³Ze brachten hem eerst naar Annas, de schoonvader van Kajafas. Kajafas was dat jaar hogepriester ¹⁴en hij was het die de Joden had voorgehouden: 'Het is goed dat één man sterft voor het hele volk.' ¹⁵Simon Petrus liep met een andere leerling achter Jezus aan. Deze andere leerling kende de hogepriester en ging met Jezus het paleis van de hogepriester in, ¹⁶maar Petrus bleef buiten bij de poort staan. Daarop kwam de andere leerling, de kennis van de hogepriester, weer naar buiten; hij sprak met de portierster en nam Petrus mee naar binnen. ¹⁷Het meisje sprak Petrus aan: 'Ben jij soms ook een leerling van die man?' 'Nee, ik niet,' zei hij. ¹⁸De slaven en de gerechtsdienaars stonden zich te warmen bij een vuur dat ze hadden aangelegd omdat het koud was; ook Petrus ging zich erbij staan warmen. ¹⁹De hogepriester ondervroeg Jezus over zijn leerlingen en over zijn leer. ²⁰Jezus zei: 'Ik heb in het openbaar tot de wereld gesproken. Ik heb steeds onderricht gegeven op plaatsen waar de Joden bij elkaar komen, in synagogen en in de tempel, en nooit heb ik iets in het geheim gezegd. ²¹Waarom ondervraagt u mij? Vraag het toch aan de mensen die mij gehoord hebben, zij weten wat ik gezegd heb.' ²²Toen Jezus dat zei gaf een van de dienaren die erbij stonden, hem een klap in het gezicht: 'Is dat een manier om de hogepriester te antwoorden?' ²³Jezus zei: 'Als ik iets verkeerd gezegd heb, zeg dan wat er verkeerd was, maar als het juist is wat ik heb gezegd, waarom slaat u me dan?' ²⁴Daarna stuurde Annas hem geboeid naar Kajafas, de hogepriester.

Orgelspel; Lied 587: 2

2. Eén mens moest sterven om een volk te redden.

Door uw gehoorzaam lijden kan ik verder,
warm ik mij aan uw liefde die niet loochent.
Open mijn ogen

Lezing: Johannes 18: 25- 19: 3

²⁵Simon Petrus stond zich intussen nog steeds te warmen. 'Ben jij soms ook een leerling van hem?' vroegen ze. 'Nee,' ontkende Petrus, 'ik niet.' ²⁶Maar een van de slaven van de hogepriester, een familielid van de man van wie Petrus het oor had afgeslagen, zei: 'Maar ik heb toch gezien dat je bij hem was in de olijfgaard?' ²⁷Weer ontkende Petrus, en meteen kraaide er een haan.

²⁸Jezus werd van Kajafas naar het pretorium gebracht. Het was nog vroeg in de morgen. Zelf gingen ze niet naar binnen, om zich niet te verontreinigen voor het pesachmaal. ²⁹Daarom kwam Pilatus naar buiten en vroeg: 'Waarvan beschuldigt u deze man?' ³⁰Ze antwoordden: 'Als hij geen misdadiger was, zouden we hem niet aan u uitgeleverd hebben.' ³¹Pilatus zei: 'Neem hem dan mee, en veroordeel hem volgens uw eigen wet.' Maar de Joden wierpen tegen: 'Wij hebben het recht niet om iemand ter dood te brengen.' ³²Zo ging de uitspraak van Jezus in vervulling waarin hij aanduidde welke dood hij sterven zou.

³³Nu ging Pilatus het pretorium weer in. Hij liet Jezus bij zich komen en vroeg hem: 'Bent u de koning van de Joden?' ³⁴Jezus antwoordde: 'Vraagt u dit uit uzelf of hebben anderen dit over mij gezegd?' ³⁵'Ik ben toch geen Jood,' antwoordde Pilatus. 'Uw volk en uw hogepriesters hebben u aan mij uitgeleverd – wat hebt u gedaan?' ³⁶Jezus antwoordde: 'Mijn koningschap hoort niet bij deze wereld. Als mijn koningschap bij deze wereld hoorde, zouden mijn dienaren wel gevochten hebben om te voorkomen dat ik aan de Joden werd uitgeleverd. Maar mijn koninkrijk is niet van hier.' ³⁷Pilatus zei: 'U bent dus koning?' 'U zegt dat ik koning ben,' zei Jezus. 'Ik ben geboren en naar de wereld gekomen om van de waarheid te getuigen, en ieder die de waarheid is toegedaan, luistert naar wat ik zeg.' ³⁸Hierop zei Pilatus: 'Maar wat is waarheid?'

Na deze woorden ging hij weer naar de Joden buiten. 'Ik heb geen schuld in hem gevonden,' zei hij. ³⁹'Maar het is bij u gebruikelijk dat ik met Pesach iemand vrijlaat – wilt u dat ik de koning van de Joden vrijlaat?' ⁴⁰Toen begon iedereen te schreeuwen: 'Hem niet, maar Barabbas!' Barabbas was een misdadiger.

19¹Toen liet Pilatus Jezus geselen. ²De soldaten vlochten een kroon van doornakken, zetten die op zijn hoofd en deden hem een purperen mantel aan. ³Ze liepen naar hem toe en zeiden: 'Leve de koning van de Joden!', en ze sloegen hem in het gezicht.

Orgelspel: Lied 587: 3

3.Hemelse koning, door God uitgekozen,
waarom staat u te recht als rechteloze?
U hebt geen schuld, de waarheid is geschonden.
U draagt mijn zonden.

Lezing: Johannes 19: 4- 16

⁴Pilatus liep weer naar buiten en zei: 'Ik zal hem hier buiten aan u tonen om u duidelijk te maken dat ik geen enkel bewijs van zijn schuld heb gevonden.' ⁵Daarop kwam Jezus naar buiten, met de doornenkroon op en de purperen mantel aan. 'Hier is hij, de mens,' zei Pilatus. ⁶Maar toen de hogepriesters en de gerechtsdienars hem zagen begonnen ze te schreeuwen: 'Kruisig hem, kruisig hem!' Toen zei Pilatus: 'Neem hem dan maar mee en kruisig hem zelf, want ik zie niet waaraan hij schuldig is.' ⁷De Joden zeiden: 'Wij hebben een wet die zegt dat hij moet sterven, omdat hij zich de Zoon van God heeft genoemd.' ⁸Toen Pilatus dat hoorde werd hij erg bang. ⁹Hij ging het pretorium weer in en vroeg aan Jezus: 'Waar komt u vandaan?' Maar Jezus gaf geen antwoord. ¹⁰'Waarom zegt u niets tegen mij?' vroeg Pilatus. 'Weet u dan niet dat ik de macht heb om u vrij te laten of u te kruisigen?' ¹¹Jezus antwoordde: 'De enige macht die u over mij hebt, is u van boven gegeven. Daarom draagt degene die mij aan u uitgeleverd heeft de meeste schuld.' ¹²Vanaf dat moment wilde Pilatus hem vrijlaten. Maar de Joden riepen: 'Als u die man vrijlaat bent u geen vriend van de keizer, want iedereen die zichzelf tot koning uitroept pleegt verzet tegen de keizer.' ¹³Pilatus hoorde dat, liet Jezus naar buiten brengen en nam plaats op de rechterstoel op het zogeheten Mozaïekterras, in het Hebreeuws Gabbata. ¹⁴Het was rond het middaguur op de voorbereidingsdag van Pesach. Pilatus zei tegen de Joden: 'Hier is hij, uw koning.' ¹⁵Meteen schreeuwden ze: 'Weg met hem, weg met hem, aan het kruis met hem!' Pilatus vroeg: 'Moet ik uw koning kruisigen?' Maar de hogepriesters antwoordden: 'Wij hebben geen andere koning dan de keizer!' ¹⁶Toen droeg Pilatus hem aan hen over om hem te laten kruisigen. Zij voerden Jezus weg;

Muziek: Lied 547

Lezing: Johannes 19: 17- 30

¹⁷hij droeg zelf het kruis naar de zogeheten Schedelplaats, in het Hebreeuws Golgota. ¹⁸Daar kruisigden ze hem, met twee anderen, aan weerskanten één, en Jezus in het midden. ¹⁹Pilatus had een inscriptie laten maken die op het kruis bevestigd werd. Er stond op 'Jezus uit Nazaret, koning van de Joden'. ²⁰Het stond er in het Hebreeuws, het Latijn en het Grieks, en omdat de plek waar Jezus gekruisigd werd dicht bij de stad lag, werd deze inscriptie door veel Joden gelezen. ²¹De hogepriesters van de Joden zeiden tegen Pilatus: 'U moet niet "koning van de Joden" schrijven, maar "Deze man heeft beweerd: Ik ben de koning van de Joden".' ²²'Wat ik geschreven heb, dat heb ik geschreven,' was het antwoord van Pilatus.

²³Nadat ze Jezus gekruisigd hadden, verdeelden de soldaten zijn kleren in vieren, voor iedere soldaat een deel. Maar zijn onderkleed was in één stuk geweven, van boven tot beneden. ²⁴Ze zeiden tegen elkaar: 'Laten we het niet scheuren, maar

laten we loten wie het hebben mag.' Zo ging in vervulling wat de Schrift zegt: 'Ze verdeelden mijn kleren onder elkaar en wierpen het lot om mijn gewaad.' Dat is wat de soldaten deden.

²⁵Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder met haar zuster, Maria, de vrouw van Klopas, en Maria uit Magdala. ²⁶Toen Jezus zijn moeder zag staan, en bij haar de leerling van wie hij veel hield, zei hij tegen zijn moeder: 'Dat is uw zoon,' ²⁷en daarna tegen de leerling: 'Dat is je moeder.' Vanaf dat moment nam die leerling haar bij zich in huis.

²⁸Toen wist Jezus dat alles was volbracht, en om de Schrift geheel in vervulling te laten gaan zei hij: 'Ik heb dorst.' ²⁹Er stond daar een vat zure wijn; ze staken er een majoraantak met een spons in en brachten die naar zijn mond. ³⁰Nadat Jezus ervan gedronken had zei hij: 'Het is volbracht.' Hij boog zijn hoofd en gaf de geest.

Kaars wordt uitgeblazen door de verteller

Stilte

Lezing Johannes 19: 31 - 42

³¹Het was voorbereidingsdag, en de Joden wilden voorkomen dat de lichamen op sabbat, en nog wel een bijzondere sabbat, aan het kruis zouden blijven hangen. Daarom vroegen ze Pilatus of de benen van de gekruisigden gebroken mochten worden en of ze de lichamen mochten meenemen. ³²Toen braken de soldaten de benen van de eerste die tegelijk met Jezus gekruisigd was, en ook die van de ander. ³³Vervolgens kwamen ze bij Jezus, maar ze zagen dat hij al gestorven was. Daarom braken ze zijn benen niet. ³⁴Maar een van de soldaten stak een lans in zijn zij en meteen vloeide er bloed en water uit. ³⁵Hiervan getuigt iemand die het zelf heeft gezien, en zijn getuigenis is betrouwbaar. Hij weet dat hij de waarheid spreekt en wil dat ook u gelooft. ³⁶Zo ging de Schrift in vervulling: 'Geen van zijn beenderen zal verbrijzeld worden.' ³⁷Een andere schrifttekst zegt: 'Zij zullen hun blik richten op hem die ze hebben doorstoken.'

³⁸Na deze gebeurtenissen vroeg Josef uit Arimatea – die uit vrees voor de Joden in het geheim een leerling van Jezus was – aan Pilatus of hij het lichaam van Jezus mocht meenemen. Pilatus gaf toestemming en Josef nam het lichaam mee. ³⁹Nikodemus, die destijds 's nachts naar Jezus toe gegaan was, kwam ook; hij had een mengsel van mirre en aloë bij zich, wel honderd litera. ⁴⁰Ze wikkelden Jezus' lichaam met de balsem in linnen, zoals gebruikelijk is bij een Joodse begrafenis. ⁴¹Dicht bij de plaats waar Jezus gekruisigd was lag een olijfgaard, en daar was een nieuw graf, waarin nog nooit iemand begraven was. ⁴²Omdat het voor de Joden voorbereidingsdag was en dat graf dichtbij was, legden ze Jezus daarin.

Muziek: Lied 558

bloemblaadjes bij het kruis leggen

Het Beklag van God

Orgelspel: Lied 452

Als tussen licht en donker
de tijd zijn stroom versnelt,
zijn wij in U verzonken,
ons hart raakt niet ontsteld,
Gij leeft en houdt de wacht,
wij hebben niets te vrezen,
de slaap zal ons genezen.
Gij waakt de ganse nacht.

Die lange nacht, die winter
doorstaan wij met geduld;
wij leven ongehinderd,
de dagen zijn vervuld,
Gij hebt het woord volbracht,
dat feilloos staat geschreven
en keert niet ijdel weder.
Uw licht komt na de nacht.

O hemellichaam Jezus,
dat ieder mens verlicht.
Wij staan in U te lezen,
Gij zijt ons vergezicht.
De dageraad breekt aan,
Uw komst is niet te keren.
Wil ons de eenvoud leren,
leer ons Uw toekomst aan.

**Goede Vrijdag Gebeden-
Wij bidden samen het Onze Vader**

Wij verlaten in stilte de kerk